*І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...*
Т. Шевченко

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-3237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII Ч. 161. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 25-го СЕРПНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 25, 1961 No. 161. VOL. LXVIII.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ РОЗГЛЯДАТИМЕ КОМПРОМІСОВИЙ ПЛЯН ДОПОМОГИ ШКОЛАМ

Вашингтон. — Демократичні провідники Палати Репрезентантів вирішили відновити заходи для проведення в Конгресі програми допомоги шкільництву, урядовий проект якої зустрів рішучу опозицію в конгресових колах і тому теж мусів бути відложений. Під час наради відбутої в бюрі спікера Палати Репрезентантів Сема Рейбирна зараз же після того, як він мав у Білому Домі конференцію з президентом Кеннеді, згадані провідники погодились підтримувати компромісову програму цієї допомоги, опрацьовану в порозумінні і за апробатою секретаря здоров'я, виховання і суспільної опіки Абрагама А. Рібікоффа, яка буде охоплена тепер двома окремими законопроектами замість дотеперішнім одним, що — на думку заінтересованих в ухваленні урядової програми допомоги шкільництву — улегшить їх прийняття і Палатою Репрезентантів і Сенатом. Плян демократичної акції в цьому напрямку був обговорений з президентом Кеннеді й устійнений на нараді Сема Рейбирна з провідниками демократів, в якій взяли участь конгресмени Джан В. МекКормек з Массачусетс, Карл Алберт з Оклагоми, Адам Клейтон Повер, юн. з Манггетену, Клівленд М. Бейлі з Вест Вірджінії та інші. Перший із цих законопроектів буде переданий на розгляд Палати Репрезентантів конгресменом Френком Томпсоном, юн. з Ню Джерзі а з другим виступить конгресмен Едіт Грін з Орегону. Законопроект Томпсона охоплюватиме три перші частини урядового пляну допомоги шкільництву, опрацьованого секретарем Рібікоффим. В цьому законопроекті передбачене найперше продовження на один рік програми федеральних дотацій для публічних шкіл в потребуючих областях, значить в областях з великою концентрацією федеральних службовців і військового персоналу. Для здійснення цього продовження буде потрібне асигнування додаткових $200 мільйонів. В дальшому цей законопроект передбачає признання $325 мільйонів на здійснення однорічної програми побудови приміщень в публічних школах з надмірною кількістю учнів, як теж продовження програми позик студентам коледжів, передбаченої Актом з 1958 року, дійсність якого вигасає з днем 30 червня 1962 року. Для здійснення останньої програми передбачене асигнування додаткових $90 мільйонів. Другий законопроект, що його буде пропонувати конгресмен Грін, охоплюватиме четверту частину первісного законопроекту у зміненій редакції, в якій передбачене уповноваження для уряду асигнувати з федеральних фондів $1.500.000,000 на дотації і позики для коледжів на побудову шкільних приміщень і на придбання потрібних наукових влаштувань протягом найближчих п'яти років. З цього законопроекту викреслена постанова про асигнування $380 ,000,000 на федеральні стипендії для студентів коледжів, яка зустрілася з дуже гострим спротивом в обох палатах Конгресу. На думку демократів, вставлена в цих двох законопроектах програма допомоги шкільництву має більше вигляду на прийняття Конгресом, як пропонований попередньо оригінальний законопроект секретаря Рібікоффа.

ЗДА ПЕРЕВЕЛИ ПЕРШУ СПРОБУ З ВИПУЩЕННЯМ „КОСМІЧНОЇ ПЛЯТФОРМИ"

Кейп Канаверал. — В середу дня 23 серпня ц. р. відбулося випущення в орбіту Землі першої „Космічної плятформи", що її надано назву „Ренджер". Ця „плятформа" є першою версією екіпажу, що його ЗДА плянують випустити на Місяць з початком 1962 року. Спробу повелося здійснити тільки з частинним успіхом. Реалізатори спроби плянували випустити на висоту 685.000 миль понад Землю 675-фунтову вежу з різним влаштуванням й інструментами і потім стягнути її на Землю. Проте, випущена з допомогою ракети Атлас - Агена Б, плятформа досягла всього 312 миль висоти і пролетіла тільки відстань яких 150 миль. Причин цієї невдачі покищо не встановлено, бо проведення всіх обставин вимагає кілька днів часу. Не зважаючи на цей частинний неуспіх, ця перша спроба була дуже корисною, бо вона дозволила перевірити функціонування цілої системи електронічних і механічних інструментів, встановлених на цій плятформі. Зокрема перевірено справність спеціального апарату, який під час лету сателіта перетворює сонячні промені в електричну енергію. Виявлено теж добру справність багатьох інших інструментів, встановлених на цій плятформі, дуже важливих для проведення майбутнього лету на Місяць. Летів випущений в середу „Ренджер" всього 91-у мінуту, замість сподіваних 50 днів.

В АМЕРИЦІ

● Сенатська інвестигаційна підкомісія почала розгляд газардових гор на терені ЗДА, які останнім часом стали багатобільйоновою індустрією, що процвітає головним чином завдяки корупції або пообламлюості суддів, шерифів і поліції. Відкриваючи два тижні перелухань в цій справі, підкомісія буде займатися деякими ділянками цієї індустрії, зокрема продукцією значених карт до гри, опуканих „гамблерських" приладів та іншого.

● Згідно із даними американських газетних видавців у ЗДА продають кожного дня більше примірників газет, як пачок, цигарок, пляшок молока чи скибок хліба. Населення ЗДА видає на газети кожного дня 3,794,000 долярів або 1,604, 228,000 долярів річно.

● Президент Кеннеді подав до відома, що він задумує найменувати амбасадором ЗДА в африканській республіці Габон Чарлза Ф. Дарлінґтона, американського підприємця з Ню Йорку. Дарлінгтон, член демократичної партії, буде першим постійним амбасадором ЗДА в Габоні і він буде наслідником амбасадора В. Венделла Блейке, що досі, мав у своїй опіці Габон. Габон є також однією з республік колишньої Франц. Африки, до таких африканських держав, як Чад, Республіка Конго та Центральна Африканська Республіка. Вленке залишиться амбасадором до двох останніх держав. Габон лежить між Республікою Конго і Камеруном.

● Найближча пресова конференція президента Кеннеді відбудеться в середу, дня 30-го серпня ц. р. Перебіг її не буде переданий ані через радіо, ані в телевізії.

● Довга черга міжнародних виставок видатних творів мистецтва, зокрема образів, спонукала дирекцію американських музеїв і галерій перевірити існуючі засоби забезпеки збірок. Деякі з музеїв і галерій вирішили не на майбутнє не випозичати своїх образів, скульптур чи інших творів мистецтва на ніякі міжнародні виставки. Крім цього, в багатьох музеях скріплено нагляд за відвідувачами так, що практично ніхто з них не може залишитися і на хвилину без контролі. Все це вимагає великих коштів.

„ЯК УКРАЇНЕЦЬ, Я ВІДКИДАЮ ПАНУВАННЯ РОСІЯН НАД ІНШИМИ НАРОДАМИ СССР" — ЗАЯВЛЯЄ НОВИЙ ВТІКАЧ МИКОЛА СЕРЕДА

ЙОГО РЕВЕЛЯЦІЇ ПІДТВЕРДЖУЮТЬ НАЯВНІСТЬ АНТИСОВЄТСЬКОГО ПІДПІЛЛЯ В УКРАЇНІ

Відень. — 24-літній інженер-енергетик Микола Середа, син члена Академії Наук Української ССР Івана Середи, який, користаючи з перебування у Відні, перейшов на становище політичного втікача й одержав від австрійського уряду право азилю, заявив, як повідомляє австрійська преса і за нею теж американська преса, зокрема „Ню Йорк Геральд Трібюн", що причиною його втечі було „несправедливе трактування України панівним російським режимом, що його базою є Москва". У дальшому цієї заяви, як і з дальших зізнань й інформацій Миколи Середи, австрійські урядові чинники набрали, як подає Агенція АП — переконання, що в Україні діє антисовєтське підпілля. Віддавшися під охорону австрійської влади, Микола Середа сказав її представникам, що, живучи в Україні, він мав зв'язок з українськими еміграційними організаціями на Заході і здивував їх своїм докладним знанням прізвищ й адрес. Австрійські урядові чинники здогадуються, що Середа мусів належати до руху спротиву в Києві, метою якого боротьба за українську незалежність. „Як українець — заявив Микола Середа австрійцям — я відкидаю російське панування над іншими народами Совєтського Союзу". Водночас із цим Середа визначив себе, як противника комуністичного режиму і як прихильника демократичного соціялізму. Згідно з останнім повідомленням американської преси, Микола Середа перебуває тепер в Німеччині і в майбутньому хоче старатися про дозвіл на виїзд до З'єднаних Держав Америки або до Канади.

Служба безпеки Кастра ударемнила втечу 16 кубинців, вбиваючи одного

Кі Вест, Флорида. — Служба безпеки кастрівського режиму ударемнила втечу великої групи кубинців, які намагалися втекти із Куби двома човнами в неділю 20 серпня ц.р. При цьому агенти й особи з „безпеки" схопили 16 осіб з-поміж втікачів й одного вбили, затримуючи одночас один із їхніх човнів. Повідомлення про це подало офіційно гаванське радіо. Свідчення кастрівської „безпеки" про намагану втечу кубинських рибалки, які донесли, що корабель „Трес амігос" (Три приятелі) відплив у „підозрілому напрямку", щоб зустрітися з втікачами, які їхали двома човнами. Одержавши це повідомлення, кубинські поліції наздігнали корабель „Трес амігос" і захопили його, примусили капітана плисти на умовлене з втікачами місце зустрічі і підібрати їх на поклад корабля. Під час виходу втікачів на корабель кастрівські поліції розвернули групу втікачів із першого човна і в той час втікачі, що були на другому човні, відкрили огонь. В бою, який вив'язався, кастрівська „безпека" затопила другий човен і вбила одного з втікачів, що були на ньому. Решту схоплено і тільки двом чи трьом повелося втекти. Капітан захопленого човна Ніколяс Макверіа заявив, що втікачі оферували йому 3,000 долярів за перевезення їх до ЗДА.

Емпайр Стейт Білдінг у Ню Йорку продано за 65 мільйонів долярів

Ню Йорк. Група американських фінансистів закупила широковідомий 102-поверховий Емпайр Стейт Білдінг у Ню Йорку, що є найвищою будівлею в усьому світі, за суму 65 мільйонів долярів. Ціна купна не включає ціни площі при п'ятій Евню, на якій стоїть ця будівля і вона є найвищою ціною заплаченою будь-коли за один будинок. З цією трансакцією Емпайр Стейт Білдінг змінює своїх власників вже другий раз від часу свого відкриття в травні 1931 року. Вперше його відкупила від оригінальних власників група фінансистів, очолювана шикагівським промисловцем Генрі Кровном за суму 51 більйон долярів. В той час площа під будинком була продана американській обезпеченевій компанії „Пруденшел" за суму 17.000.000 долярів. Ця компанія одержувала досі від власників будівлі чинш 1.020.000 долярів річно. Закупив тепер Емпайр Стейт Білдінг окремо створений синдикат під проводом Лоренса А. Віна, нюйоркського адвоката і фінансиста. Переговори в справі закупу цієї будівлі тривали три роки і формально вони будуть завершені 27 грудня ц. р. Приміщення в цій будівлі винаймають різні концерни, індустрійні і банкові компанії та установи і вони платять чиншу понад десять мільйонів річно. Крім того будівля дає ще великі прибутки, бо майже два мільйони прибутку з оплат від відвідувачів і 600.-000 за винайм веж для радіо.

Працівники Союзівки і курсанти візьмуть участь у програмі Шевченківських Днів

Союзівка, Кергонксон. — У концертових програмах двох Шевченківських Днів на цій оселі в найближчу суботу й неділю, 26 і 27-го серпня, крім високої кляси професійних артистів, як оперові співаки Марія Лисогір і Мирослав Скала-Старицький, скрипаля Володимира Цісика й артистів українських і американських сцен Ярослава Пінота-Рудакевича та Василя Шуста, візьмуть участь й молоді аматорські сили з-поміж студентів курсів українознавства та сезонових працівників Союзівки, також переважно студентів коледжів і університетів. Курсанти виконають дві деклямації Шевченкових віршів в українському оригіналі та англійському перекладі на концерті в суботу ввечорі, як також виступлять у трій програмі в неділю. Окремі номери їх хор під диригентурою музичної інструкторки Галини Савчак. В неділю курсанти, зодягнені в національні костюми, виконають церемонію покладення квітів біля пам'ятника Тарасові Шевченкові під час співу його „Заповіту". Інтересною появою в програмі в неділю буде дівочий хор працівників Союзівки, що вибрав собі назву „Веселка" та що його вишколює і ним диригує проф. Володимир Цісик. Цей хор, доповнений ще деякими курсантками і гостями, був зорганізований вже на початку цього літнього сезону зокрема для церковного співу. Але, наполегливою і жертвенною працею, пробами, що відбувалися майже щоденно у коротких годинах, вільних від звичайних зайнять, хор вивчив і цілий ряд концертових пісень та зокрема тих, що мали ввійти в програму Шевченківських Днів. Крім співу під час Богослужень в неділю, цей хор уже мав два концертові виступи, один в свято св. Володимира, а другий в рямках програми вечора молодих талантів минулої суботи. Виступ на Шевченківському концерті буде для нього завершенням і нагодою за великий труд та ентузіястичне відношення до української пісні й української культури.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ТАНК НА ВУЛИЦІ БЕРЛІНУ

Командант американського гарнізону в Західньому Берліні вислав 600 американських вояків, поруч із 400 англійськими і французькими, та 10 важких танків над кордон до Східнього Берліну. Західні німці привітали з найбільшими симпатіями, значучи, що західня збройна сила є найкращою гарантією проти комуністичних залізань на їхню свободу.

Англія закидає Совєтам злу волю на терені Об'єднаних Націй

Об'єднані Нації. — Англійський представник Колін Кров закинув в своїй промові на спеціальній сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй в минулу середу 23 ц. м., що виступ Платона Морозова в дискусії над французько-туніським конфліктом в справі Бізерти мав на цілі погіршення, а не поліпшення ситуації. Він заявив, що виступ Морозова був доказом, що „деякі держави" не бажають собі позитивного і конструктивного розв'язання цієї проблеми. Водночас він підтримав в цілості попередній заклик речника ЗДА, щоб Франція і Туніся у безпосередніх переговорах поладнали цю справу. По цій самій лінії промовляв у тому самому дні також представник Бразилії, зате два виконавці наказів Москви, Л. Е. Кізя від УССР і Карель Курка з ЧСР, виголосили продиктовані їм пропагандивні західні демагогічні фрази. Також індонезійський представник виявив себе речником тих азійсько - африканських країв, які не хочуть піти на ніяку компромісову поступку та вважають, що тепер в Об'єднаних Націях ведеться бій, в якому Туніся мусить перемогти. Тому газети заповідають, що в резолюції 32-ох азійсько - африканських країн не буде ніяких змін і що та резолюція по всій імовірності дістане потрібних дві третих голосів, при чому західні союзники Франції, стоючи на становищі, що взагалі не треба ніякої резолюції, стримаються від голосування.

ЗДА домагаються міжнародної контролі для невтрального Ляосу

Женева. — Заступник голови американської делегації на Женевській конференції про Ляос, Аверелла Гаррімана, Вільям Сулліван, зажадав у минулий вівторок на тій конференції, щоб обов'язково встановити строгу контролю над збереженням дійсної незалежності і невтральності в Ляосі. Сулліван мотивував свою вимогу довгою низкою фактів втручання комуністичних країв у внутрішні відносини і життя в Ляосі. Він подав два приклади з останнього часу, чому не можна мати довір'я, що комуністи дотримають свого договірного зобов'язання щодо незалежності і невтральності Ляосу: вперта відмова комуністичного Північного В'єтнаму признатися, що він має на території Ляосу свої військові з'єднання та відмова комуністичної партії Патет-Ляо розв'язати свою приватну армію і включити її до королівської регулярної армії. Далі, американський представник вказав на заведення вже тепер Міжнародної Контрольної Комісії в Ляосі до фікції, не дозволяючи їй на свобідні дії, і це теж доказує, що не можна комуністам довіряти.

Кол. французький міністер втік і таврує де Ґоля, як диктатора

Париж. — Жак Сустель, колишній французький міністер спершу інформації, потім для справ Сагари, дав довге інтерв'ю представникові одного правого тижневика, в якому виправдує свою втечу з Франції за кордон „диктаторським" режимом де Ґоля у Франції та небезпекою, що його, Сустеля, арештують і судитимуть за участь у військовій революції в Альжирі. Сустель під той тижневик не зрадили, де саме тепер перебуває той видатний французький діяч. Він звернув увагу, що оце він мусів вдруге втікати з Франції: перший раз до німецької окупації — до табору де Ґоля, а тепер від режиму де Ґоля. Сустель твердить, що політика де Ґоля в справі Альжиру веде до громадянської війни, бо коли б навіть вдалося де Ґолеві закінчити успішно, на думку де Ґоля, переговори з арабськими націоналістами з Альжиру, то французьке населення в Альжирі протиставиться „продажеві" Альжиру арабам і повстане в обороні „французького Альжиру".

В Італії назріває нова криза уряду

Рим. — Лідер Ліберальної партії Джованні Малягоні звернувся до прем'єра Амінторе Фанфані з закликом, щоб той перевів у парляменті голосування задля провірення, чи уряд має за собою парляментарну більшість. Малягоні мотивував свою вимогу статтею, яку опублікував лідер партії Демократичних соціялістів Джузеппе Саррагат, де він заявився за створення центро - лівого уряду, на базі коаліції з участю також лівих соціялістів Пієтра Нені, які до цього часу завжди йшли разом з комуністами. Соціялісти Саррагата належать тепер до урядової коаліції, отож Малягоні каже, що він сумнівається, чи соціялісти Саррагата надалі підтримують уряд Фанфані. Якщо дійсно до урядової коаліції ввійшли б ліві соціялісти, чого свого часу хотів сам Фанфані, тоді — кажуть лібералі — буде наглий зворот в повоєнній західньої закордонної політики Італії, а це була б така подія, яка вимагала б відкличу до народу.

В ЗАХІДНЬОМУ БЕРЛІНІ ПЕРЕВЕДЕНО ЗБРОЙНУ ДЕМОНСТРАЦІЮ ПРОТИ КОМУНІСТІВ

Берлін. — У відповідь на розпоряджения східньо - німецьких комуністів, що надалі існуватимуть тільки 7 пунктів переходу з Західнього Берліну до Східнього, три західні команданти військового гарнізону в Західньому Берліні перевели негайну зустріч і після 10-хвилинної наради погодились вислати над кордон між двома частинами розділеного міста 1,000 вояків і 10 важких танків. 600 американських вояків і по 200 англійських та французьких під командуванням американського полковника Роя Міррея зайняли в минулу середу в кількох прикордонних пунктах стратегічні позиції, скерувавши скорострілі і дула танків на східньо-берлінські барикади. Східньо-німецькі власті проголосили в минулу середу 23 серпня ц.р., що західні німці зможуть надалі користати тільки з двох переходів з Західнього Берліну до Східнього, західні берлінці з чотирьох, а всі „чужинці", включно з членами альянтської військової залоги з Західнього Берліну, тільки з одного перехідного пункту. Водночас комуністи розпорядились, що цивільні особи з обох частин міста трималися здалеку від задротованого і забарикадованого кордону всередині міста найменше у віддалі 110 ярдів. Це останнє розпорядження особливо обурило західніх берлінців, бо воно стосувалось вже внутрішньої території Західнього Берліну та стримувало свободу рухів західніх берлінців в їх власному місті. Альянтські команданти, злегковаживши те комуністичне розпорядження, розташували своє військо зараз біля самого кордону. Водночас вони проголосили спільний комунікат, вдержаний в надзвичайно гострому антикомуністичному тоні. Комуністичний розпорядок з 23 серпня названо в тій заяві „дальшим кроком на шляху брутальної і безжалісної політики східньо-німецького режиму... Нові заходи мають на цілі підпорядкувати західніх берлінців тим самим насильницьким і нелюдським приписам щодо контролі руху на терені Берліну, що їх режим в совєтській зоні застосував уже супроти власних мешканців. Ці нові заходи є дальшим доказом, що східньо-німецький комуністичний режим не може толерувати збереження навіть найпростіших людських контактів між приятелями і членами родини. Ці незаконні засоби противлять-ся існуючим чотиридержавним умовам та яскраво суперечать елементарним людським правам та становлять виклик збоку східньо-німецького режиму на адресу світової опінії". Три західні команданти з Західнього Берліну заявляють, що вони „вживають необхідних заходів для запевнення безпеки і непорушності" кордонів між поділеними частинами міста. За твердженням преси, цей останній комуністичний розпорядок спричинився до дальшого згущення атмосфери та скріпив позицію французького президента де Ґоля і всіх тих, які вказували, що ці час політичного наступу Москви і її східньо-німецьких лакеїв та щораз дальших їхніх провокацій не слід виступати з ініціятивою до будьяких переговорів.

СССР передав Заходові нову напастливу ноту в справі Берліну

Москва. — Совєтський уряд передав в минулу середу 23 ц. м. американській амбасаді в Москві ноту в справі Берліну, втриману знову в напастливо - провокаційному тоні. Докладного змісту її ще не оприлюднено і американські чинники заявили, що тієї ноти ще докладно не перестудіювали. Але за першими газетними інформаціями, большевики закидають в тій ноті Америці, що вона зловживає засобами вільної комунікації з Західним Берліном для переводження туди „підривних осіб та матеріялів". Західні коментатори підозрівають, що те пропагандивне і цинічне оскарження може служити за підготову до дальших совєтських замахів проти свободи руху в Берлінському обширі. Ця нота наспіла якраз тоді, коли західні чинники були обурені новим розпорядком східньо - німецьких комуністів, що редукує число перехідних пунктів між двома частинами міста тільки до сім та спеціально вдаряє по членах військової західньо - альянтської залоги, дозволюючи їм переступати кордон тільки в одному місці. В державному департаменті у Вашингтоні переведено нову конференцію з трьома західніми амбасадорами, однак американська преса стверджує, що насправді Захід є безсильний супроти тих щораз дальших комуністичних актів, якими вони лише відкують чотирдержавні договори щодо Берліну та не тільки вже і не опорують Східній Берлін до комуністичної імперії за залізною завісою, але й щораз виразніше посягають на права Західнього Берліну.

У СВІТІ

● Західні берлінці бойкотують надземну міську залізницю, так звану Штадтбагн, яка після війни дісталась під адміністрацію східньо - німецьких комуністів. Бойкот проходить під гаслами: „Ані пфеніга на комуністичні концентраційні табори" та „Не оплачуймо своїми грішми кількацьких дротів". Раніше їздило „Штадтбагном" по яких 250,000 берлінців денно, тепер це число впало нижче 20,000. Східня Німеччина втрачає внаслідку того бойкоту великі суми у твердій західньо-німецькій валюті.

● Східньо - німецький комуністичний міністер внутрішніх справ перестеріг берлінців з обох частин міста, щоб вони стояли у віддалі 100 метрів від задротованого кордону, якщо не хочуть „клопоту". Члени розділених родин і приятелі підходили до задротованого кордону, передавали собі пакуночки й листи й гуторили. Це дратувало комуністичну поліцію і східньо - німецький уряд погрожує репресіями проти непокірливих мешканців східньо-берлінського пограничного табору.

● В лондонській дільниці Мідлсборо, замешкалій арабами, пакистанцями й іншими колірними громадянами різних членських країн Брітійського Комонвелту, впродовж трьох днів були расові заворушення, як наслідок вбивства одного білого юнака арабами. Юрба англійців побивала арабів і пакістанців та громила їх крамниці. Арештовано десять осіб та зокрема п'ятьох недолітків, членів ніпонських банд.

● Совєтський віце - прем'єр Анастас Мікоян „здивувався" на пресовій конференції, яку відбув напринкінці свого 9-денного перебування в Японії, що японський уряд і керівні японські громадські кола були обурені підготовою його нападистої протиа японсько - американського безпечного договору. Мікоян заявив, що його „обов'язком" було „пояснити" японцям, що той договір для них „небезпечний". Поведення Мікояна в Японії викликало там загальне обурення.

● В Ізраїлі група релігійних фанатиків вдерлась до одного дитячого табору й силою вивезла відтіля вантажниками 20 дітей, які ніби, як діти новоприбулих імігрантів були виховувані без належної релігійної опіки. Їх перевезли до нового табору, зорганізованого ортодоксійними жидами. В ізраїльському парляменті згадано про цю справу при інтерпеляції.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Переговори про Берлін

Державний секретар Дін Раск заявив під час своєї пресової конференції в минулий вівторок, що ніякий відповідальний державний діяч не доведе будь-якого конфлікту до стану, що загрожуватиме війною, поки не вичерпає всіх засобів мирної його полагоди, включно з безпосередніми переговорами. Цій заяві, що мала б виправдати його шукання злагоди в Берлінському конфлікті у безпосередніх переговорах з большевиками, не можна відмовити логіки. Але також логічні в цій же самій справі й інші твердження А саме: всі совєтські заяви в німецькій і берлінській справах від часу відомої Женевської конференції міністрів закордонних справ у жовтні-листопаді 1955 року визнавали розв'язку тільки на такій совєтській базі, яка виключає можливість договорення. Коли ж нема ніяких познак на можливість зміни совєтського становища, то навіщо взагалі переводити нові переговори? Логічним є також приписуване французькому президентові де Голеві твердження, що Москва спричинила нинішню Берлінську кризу і тому Москва мусить знайти вихід з неї, який не був би війною, зокрема виступити з конкретною пропозицією щодо часу і місця переговорів. Логічним, врешті, є твердження, що до найближчої східньо-західньої конференції в справі Німеччини й Берліну необхідно застосувати той принцип, що на нього вказували вже пок. Джан Фостер Доллес і Д. Д. Айзенгавер, як на передумову доцільности всякої зустрічі з большевиками: наперед устійнити дипломатичним шляхом таку плятформу, яка гарантувала б бодай мінімальний позитивний вислід конференції.

Покищо не тільки такої плятформи не устійнено, але нема навіть натяків на те, що большевики можуть погодитися на компроміс, який був би сприйнятливий для Заходу. Як „предмет торгу", називано в західній пресі визнання Заходом- східньо німецького кордону на нинішній лінії Одри-Нісси взаміну за ґарантії збоку Москви щодо дальшого стаціонування західніх залог у вільному Західньому Берліні та за ґарантії вільної комунікації між Західнім Берліном і Західньою Німиччиною. Але й таке рішення, що його дуже бажали б собі поляки, сумнівне, бо Хрущов вимагає підписання мирового договору з Східньої Німеччиною західніми державами, себто леґалізування ними східньо - німецького комуністичного *режиму й „вічного" поділу Німеччини*, як також вимагає, щоб західні залоги забралися з Берліну геть і цим закінчили його „окупацію".

Переговори для переговорів — це політична нісенітниця. Це правда, що поки йдуть переговори — нема війни. Але як довго можна переговорювати? Дні, тижні, місяці. Конференція в справі Німеччини й Берліну не може наслідувати Женевської конференції про припинення атомових дослідів, яка триває вже 34 місяці. А скінчившись невдачею така конференція тільки погіршила б ситуацію, а не направила її. Погіршила б також ситуацію кожна угодівська розв'язка справи, бо Мюнхенська угода з Гітлером з 1939 року стала грізним мементом: угодівство супроти Москви у справі Німеччини й Берліну тільки наблизило б війну, а не виключило б її, бо відкрило б большевикам двері для походу до Атлантику.

У принципі всі західні союзники погодилися, що переговорювати треба, але — про що, на якій базі?! Справа ніби вимагає формального вирішення, бо треба відповісти Хрущову на його ноту 3-го серпня ц. р. Над тією відповіддю нараджуються амбасадори Англії, Франції й Західньої Німеччини у Вашинґтоні з керівником европейського відділу в державному департаменті. Англійський амбасадор нібито намагається приспішити справу, французький — спізнити. Преса передбачає нову східньо - західню конференцію на жовтень - листопад цього року, після виборів у Західній Німеччині і після нового збіговища комуністичної партії СССР. Але на овиді нема ще ні одного промінчика, який вказував би на вихід з тієї темної вулиці, в яку Москва загнала всю проблему.

Багатомовні втечі

Втеча двох совєтських науковців — 59-літнього професора - хеміка Михайла Клочка і 24-літнього інженера - енерґетика, Миколи Середи — є подією, характеристичною з двох дуже важливих оглядів. Найперше тим, що починають тікати люди з упривілейованої і найкраще ситуованої в СССР верстви науковців і до того вже такі, що закінчували свої студії за совєтського режиму і навіть ті, що народилися й виховалися в умовах совєтської дійсности, значить люди, які не знали ніякого іншого режиму і виростали та формувалися виключно під впливом комуністичної ідеології. Другий важливий момент це — те, що обидва втікачі зберегли не тільки свою національну свідомість та почуття окремішности України й українського народу, але й розуміння, що Україна — поневолена Росією. Д-р Михайло Клочко, хоч і відряджений після закінчення студій з України до Ленінграду, з науковими установами якого він був примушений зв'язати свою дальшу наукову кар'єру, все ж таки не втратив почуття зв'язку з українством і, прибувши до Канади, почав зараз же цікавитись тамошнім українським життям. Ще яскравішу незалежницьку свідомість виявив молодий науковець Микола Середа, син члена Академії Наук УССР, який заявив журналістам відкрито, що причиною його втечі на Захід було: „несправедливе трактування України панівним російським режимом, що його базою є Москва.

Що більше, згідно з інформаціями, поданими в частині нюйоркської „Геральд Трибюн" за 24-го серпня, Микола Середа мав заявити австрійським властям, що в Україні дальше активне українське революційне підпілля проти комуно - московської окупації та що він, живучи в Києві, мав зв'язок з українськими організаціями на Заході.

Факт утечі цих підсовєтських учених українців дуже дошкульний і загрозливий у своїх наслідках для московського Кремля та його панування в Україні. Тому й не диво, що у випадку проф. М. Клочка большевики намагаються не тільки применшити, але й заперечують будь-яку важливість його, як науковця. Совєтська амбасада в Оттаві заявила, що Клочко був звичайним туристам, а представник міністерства закордонних справ у Москві на поставлений йому запит щодо Клочка відповів нахабно, що про таку особу їм нічого не відомо. Усе це, не зважаючи на те, що Клочко фіґурує як автор численних праць по різних наукових виданнях, що в червневій цьогорічній книжці журналу АН СССР „Журнал общей химии" його прізвище назване в складі редакційної колеґії, що в днях 12 - 15 липня 1948 року він виголошував одну з головних доповідей на „Першій всесоюзній нараді в справах історії вітчизняної хемії" і що у виданні Р. Таухмана „Материалы по истории русской науки. Химия" Москва 1951, вміщено цілий список літератури про нього, як про видатного совєтського хеміка. Так само, треба сподіватися, будуть заперечувати большевики й особу киянина Миколи Середи, заявляючи, що такого не було.

Очевидно, що найближчі дні і тижні можуть виявити ще багато всіляких подробиць цих двох замітних переходів на Захід передових підсовєтських учених - українців. Але вже тепер вони мають першорядне значення для популяризації української визвольної справи.

Обидва випадки останніх переходів залізної заслони на захід потверджують переконливо ту саму політичну концепцію, що її у відношенні до України і Совєтського Союзу займають українські діячі і організації у вільному світі і тим самим з одного боку демаскують забріханість тверджень всіляких проґресивно - червоних запроданців про „самостійність" та „рівнорядність" України під Совєтами, а з другого боку виявляють подібну пустомельщину всіляких чорносотенців про єдинонеділимство російської рабовласницької імперії. Не диво, що „проґресисти", разом з єдинонеділимцями, зайняли в справі цих переходів однакове з червоною Москвою становище: вони промовчують або заперечують національні мотиви втечі.

Юрій Таркович

ПАРАҐВАЙ І МОСКВА

Комунізм, на спілку з московським імперіялізмом, терпеливо підшукує, а потім розбудовує та поширює свої позиції в економічно найслабших та найбідніших країнах, використовуючи при цьому різні перевороти та революції, як це сталося недавно на Кубі. Так терпеливо й пляново розбудована комуністична позиція стає потім випадовою базою для захоплення сусідніх країн. Куба, з огляду на її географічне положення, стала тільки частинно базою Москви в Латинській Америці. Кубу можна відносно легко заблькувати. Нема сумніву, що Кремль мусить оглядатися за іншою, суходільною базою на цьому континенті.

В Латинській Америці є декілька слабих і для комуністичної експансії сприятливих місць, як Болівія, Домініканська республіка, Гаїті та Параґвай. Мабуть найслабшим місцем є таки Параґвай, країна, про яку відносно мало пишеться. Ця країна має — 157.000 квадратових миль території і начислює всього лише 1.700.000 населення. Крім незначної кількости білих, більшість населення Параґваю це індіяни, переважно неписьменні і неймовірно бідні. Пересічний річний прибуток мешканця становить там менше як 200 долярів, тобто куди менше, як пересічний місячний прибуток мешканця ЗДА. Цивілізація і культура в Параґваї надзвичайно поволі промощують собі шлях, і для значної частини його населення гігієна — річ зовсім незнана.

Смертність немовлят у Параґваї, мабуть, найвища у цілій Латинській Америці. Під оглядом сільськогосподарської продукції ця країна самовистачальна, але життьовий стандарт у ній, як уже згадано, дуже низький і за даних умов нема надії, що ситуація покращає.

Знавці відносин у Параґваї стверджують, що головною перешкодою для економічного й культурного поступу є особа диктатора, 48-літнього генерала Алфредо Строснера, який панує в тій країні вже сім років. Звичайно, диктатори південно - американських держав у різних часах робили дещо бодай для зовнішнього показу: будували шляхи, монументальні будови тощо. У Параґваї навіть цього немає. Під твердою рукою диктатора Строснера все життя ніби завмерло, всяку ініціятиву, чи то культурну чи економічну, вбито, а майже всі видатні діячі тієї країни опинилися на еміґрації. В 1955 році була в Параґваї спроба повстання, зорґанізована т. зв. „Рухом 14-го травня", на взір кастрівського. Диктатор Строснер обвинувачував тоді Кастра, що це він передав повстанцям 100 мільйонів долярів. В грудні 1960 року вибухло нове, тим разом невелике повстання, коли кількадесят озброєних повстанці увійшло до Параґваю з Арґентини. Але й ця револьта закінчилася поразкою.

Небезпека протидиктаторських повстань у Латинській Америці полягає в тому, що кожне з них може скінчитися тим, що замість „правого диктатора" прийде до влади „лівий", як це сталося на Кубі. А Москва тільки й чекає на таку нагоду. Тож якби комуністи твердо всадовилися в Параґваї, то це мало б справді катастрофальні наслідки, бож звідтіль легше як із Куби поширювати комуністичну пропаґанду в сусідніх країнах, де життьові умовини не багато кращі як в Параґваї.

Найновіша акція ЗДА в напрямі допомоги народам Латинської Америки може врятувати цей континент від комунізму так, як плян Маршалла врятував Західню Европу або як відома „доктрина Трумана" врятувала Грецію і Туреччину у перших післявоєнних роках. Проте, між Західньою Европою і Південною Америкою є основна різниця. Демократичні уряди західньоевропейських держав, які одержали американську допомогу, мали підтримку абсолютної більшости населення. До того ж держави Західньої Европи мали високорозвинену економіку і усталений економічний порядок, побудований на засаді приватної власности і відносної соціяльної справедливости. У Параґваї і більшості держав Латинської Америки всього цього немає. ЗДА взялися за великий і дуже шляхетний експеримент, і важко збагнути, які будуть остаточні його висліди.

Пригоди американця, що вдавав у Ню Йорку москаля

У „Ню Йорк Ворльд Телеґрам-і" друкується серія втриманих у веселому тоні репортажів Майкела Мока, як то він, навчившись дещо в школі морського корпусу російської мови, вийшов на вулиці Ню Йорку і звертався до прохожих по-російськи, запитуючи „Де тут пам'ятник генерала Ґрента?" Він переповідає різну реакцію різних людців, аж поки не попав на одного добродія, який запитав його: „Чи ви совєтський громадянин?" Тому, що слово „совєт" зрозуміле однаково для американців, як москалів, то наш „москаль" відповів „да". „А де ви народились?" Американський „р о с і я н и н" вдавав, що не розуміє. Тоді той молодий чоловік запитав те саме по-німецьки, врешті — по-російськи. „В Києві" — відповів автор оповідання. „Це дуже цікаво" — заявив той добродій і подивився на нього підозріло. Автор хотів відійти, але почув, що той чоловік кличе його. „Коли я обернувся — читаємо там далі — він почав говорити до мене плавкою українською мовою. Він заявив, що ходив до школи в Києві і має багато приятелів за залізною завісою та має відомості, що тамошнє життя під совєтським правлінням щораз гірше. Спосіб, як він говорив про це, вказував, наче б він вважав мене особисто відповідальним за те, що діється в Совєтах. Мене пронизала неприємна думка, що можу вмерти в розквіті своєї молодости на сходах пам'ятника генерала Ґрента з руки борця за свободу". І американський „росіянин", що хотів перевірити настрої сірих людей Ню Йорку, промимрив виправдання та — втік.

Т. Терен Юськів

ЩЕ ПРО ОДНОРАЗОВУ ПІСНЮ

Треба було, щоб нарешті хтось із музик по цей бік греблі написав дещо про пісню Платона Майбороди „Рідна мати моя" чи т. зв. „Рушничок". В цьому відношенні статтю В. Витвицького треба привітати, бо люди, що не мають ніякого діла з музикою, понавиписували таки забагато дечого, намішавши гороху з капустою, що це й справді могло декого дезорієнтувати. Та, либонь, оте неперебірливе хоч і щире, писання немузичних людей, з одного боку, і широка популярність пісні, з другого боку, так від'ємно вплинули на автора згаданої статті, що він попав у іншу протилежність і спробував, стосуючи дуже суб'єктивний підхід, знецінити цю, щоправда, легкого характеру, однак непересічну пісню.

Звичайно, кожному вільно мати свою власну думку про дану композицію, але важче переконати інших, що біла річ є чорна. Не варто гудити цю пісню вже хоч би з тієї причини, що вона стільки ніжних спогадів та повних туги хвилин навіяла нашим людям. Інакше підходить до цієї пісні пересічна людина, інакше музика, однак загально вона кожному подобається. Отже, щось мусить бути в цій пісні, чим вона полонить. Хіба ж плачуть люди, слухаючи пусту банальщину? Маючи знаменитий текст, пісня ще й прекрасно надається до інтерпретації. На одному вечорі, де як наддаток проспівав я її, мені казали: „По цій пісні вже не можна нічого більше бісувати!"

І від самого большевизму стоїть „Рушничок" далеченько: не про цілинні землі та кукурудзу в ньому співається. Чи ж по лінії большевиків пісня пронизана лірizмом, сантиментом і задушевністю? Вже самого Малишка сіпала офіційна критика за цей вірш так, що він, боронячись, іронізував:

Щось, брате, ти про
рушничок завів,
Не життьова, сказать
одверто, тема;
От якби так роман
або поема,
Ушкварив би вже
епохальний спів.

Ментальність большевиків відома: побачивши, що пісня особливо припала всім до вподоби, вони поспішили накрутити другий фільм уже тільки для цієї пісні („Потяг до Києва"). І цей фільм майже без пропаґанди, мовляв: хай пісня говорить!

Цікаве, що подобається ця пісня і чужинцям. Співав я її на вечері, де були й жиди, і сподобалась вона їм не менше, як українській публіці. Італієць, що записався на курси української мови, на питання, що спонукало його до цього кроку, відповів: „Я почув пісню „Рідна мати моя", і вона так запала мені в душу, що я рішив вивчити мову народу, з якого вона вийшла". Хіба це погана пропаґанда українській справі?

Мають італійці своє „Вернись до Сорренто" чи „Скажіте ви їй" (Фальво), еспанці: „Ґранаду", французи „Тому що" (Д'Ардельо), чому і нам не мати козиря легшої музи? А, між нами кажучи, наша пісня таки цікавіша і текстом і музично.

Очевидно, нашою задушевною мрією є, щоб появилася подібна пісня і в ділянці поважної музики, яка потрапила б так полоняти всіх, але — на жаль — це, бодай покищо, залишається у сфері тужливого дожидання.

Пісня „Рідна мати моя", прийшовши до нас тихо, без гомону, без реклями, в не найкращому платівкому наспіванні і — що найважливіше для такого роду пісень — без еротично - любовного тексту, в недовгому часі набула такої популярности, що ми стоїмо просто перед психологічною загадкою музичного характеру. Ніякої ще пісні не співала еміґрація так, як цієї. Популярність „Рушничка" можна — до деякої міри — порівняти з поширенням у двадцятих роках в Галичині пісні М. Гайворонського „Синя чічка", а в тридцятих Н. Нижанківського — „Засумуй трембіто". Кожний співак мав її в репертуарі, співано її мало не на кожній імпрезі, переписувано, дискутовано.

Отже, де лежить властива таємниця успіху „Рушничка"? Пісні Платона Майбороди, навіть якщо кілька з них і мали деякий успіх, під оглядом беззастережної щирости почувань стоять далеко позаду „Рушничка". Можливо, що тут відіграла рішальну ролю поезія Малишка, що розворушила найніжніші почування душі композитора. І хоч репрезентує вона стиль нашої музики легкого жанру, нема в ній нічого дешевого чи банального. В танкову групу музики її не вбгати, бо як повнокровна поезія стоїть далеко від наївних танкових текстів, так і музика не має тієї поверховности і водяности, що танґові речі.

Найменше ще „промовляють до нас" перші чотири такти пісні, хоч і вони також приємні. Але вже від п'ятого такту аж до кінця тягнеться та принадна мелодія, що творить красу пісні. Найцікавіше в ній — це вжиття у мелодичнім ході (5-ий такт) збільшеної секунди Ґіс(у слові: водила), чого в легкій музиці ніде не подибуємо. І цим саме моментом заторкує „Рушничок" навіть ланку поважної музики. Ось хоч би в Косенковій пісні „Осінній вечір", в цій же тонації, зустрічаємо таку ж збільшену секунду. Це саме Ґіс, з одного боку, таке пікантне, а з другого таке „слизьке" при виконанні, що скільки мені аматори не наспівували цього мотиву, в них все виходило Г. Ба що більше, авторитетне награння, де співає герший соліст київської опери Гнатюк, має тричі подібний недолік: всі три Ґіс виходять нечисто.

Щодо ориґінальности пісні, то сьогодні в поважній музиці майже неможливо говорити про це, а в легкій це те саме, що шукати на яблуні блакитного яблука. І хоч при докладній аналізі пісні можна знайти в ній і космополітичний відгомін, в цілому пісня таки українська. Бо підпишіть під нотами текст, який захочете, зразу пізнаєте, що це пісня наша.

Беручи під увагу, що кілька нових награнь щойно вийшло, що нове нотне видання появилося в іншому видавництві, що публіка оглядає і фільм „Потяг до Києва", можна припускати, що „Рушничок" ще довго буде „модною" піснею. Пізніше напевно ввійде вона в постійний репертуар легших програм, а в клясичному концерті завжди буде прикрасою легших наддатків.

Українознавство в Альбертському університеті

Старанням Слов'янського відділу (голова професор О. Старчук) українознавство в Альбертському університеті розростається з кожним роком. Тепер у Слов'янському відділі є п'ять професорів, у тому числі три українського роду: д-р О. Старчук, д-р Яр Славутич і п. Остап Коцюба.

Наступного навчального року, що почнеться у вересні, буде три українські курси, а саме: українська мова, 100 (проф. Коцюба), українська мова 300 (проф. Славутич), украін. література 360 (проф. Славутич). Треба підкреслити, що українські курси мають рівні права з будь-якими іншими. Практично це означає, що будь-який студент, згідно зі своєю програмою, може вписатися на українські курси та отримати за них кредити — так само, як за мови французьку, німецьку і т. п. Крім того, на вечірньому відділі (Департамент оф Екстеншен), серед некредитованих предметів, будуть викладатися: початковий курс української мови (проф. Коцюба) та курс української літератури (проф. Славутич). Таким чином Альбертський університет має аж п'ять українських курсів, що можуть закріпитися назавжди, якщо буде зацікавлення збоку українців чи взагалі студентів, що бажають студіювати українознавство. Звертаємо увагу на те, що студенти вчительського факультету (Фекулті оф Едюкейшен) та факультету Артс і Саєнс мають великі можливості користати з українських курсів. Особи, що працюють над здобуттям академічних ступенів Б. А. та А. М., можуть, згідно зі своєю програмою, вписуватися на — „Вступ до слов'янського мовознавства", що його веде проф. Славутич. Це дасть змогу познайомитися також із історією української мови в об'єктивному насвітленні. У 1962-му році будуть додані ще два курси, споріднені з українознавством: порівняльна слов'янська література і слов'янська культура й цивілізація.

Особи з-поза Едмонтону, що не можуть студіювати ні вдень, ні ввечері, мають змогу записуватися на літні сесії, що влаштовуються університетом кожного року. Наприклад, на літніх сесіях досі була така кількість студентів: 1959 — українська мова (100) — 27; 1960 — на двох курсах української мови (100 і 300) — 33; 1961 — українська мова (300) — 14 студентів (початковий курс, 100, не відбувся через недостатню кількість студентів).

Зацікавлені вечірніми курсами можуть звертатися вже тепер до Депертмент оф Екстеншен (тел. 298). Ті, що зовсім не знають української мови або розуміють її лише трохи, можуть записатися на початковий курс (проф. Коцюба). Для тих, що вже говорять по-українському, радимо записатися на курс української літератури — виклади про життя і творчість Івана Франка та Лесі Українки. Минулого року був курс, присвячений Т. Шевченкові (проф Славутич).

Слов'янський відділ Альбертського університету має кілька стипендій для кращих студентів. Цього року отримали стипендії по 100 долярів такі студенти: В. Кобилюк, Х. Лукомська і Л. Яремій. Бібліотека університету має поверх 3.000 книжок з українського мовознавства й літератури (Бібліотека ім. Р. Р. Ґонсета)

Українська мова на літній сесії Альбертського Університету

Цього року на літній сесії Альбертського університету студіювало українську мову 14 студентів. Це були переважно вчителі середніх шкіл, що вдосконалювали своє знання. Курс вів проф. Яр Славутич.

М. П-к

ЛИСТИ З САН ДІЄҐО

(1)

З радістю і охотою описав би Вам про соняшне, чарівне Сан Дієґо, котре не даремно уважається за „колиску Каліфорнії", бо тут творилась історія, тут постали романтично - таємничі леґенди, на яких базується багато новель каліфорнійських письменників. Описав би Вам і маленьку, але міцну та жваву громадку місцевих українців та пануючі у нас відносини, — боюсь лише, щоб не забракло мені до того досить яскравих барв і слів.

Розкішно удекороване різнокольоровими квітами Сан Дієґо (573.224 мешканців), що лежить на березі Тихого океану, яких 130 миль на південь від Лос Анджелесу та 16 миль від Мехіко, як кажуть, являє собою ніби цілком відмінну частину Соняшної Каліфорнії, де, на видовженій з півдня на північ на 700 миль величезній території буває різно: — часом сльозоточивий „смоґ", як у близькому від нас Лос Анжелесі, або широка „труба", як у Сан Франціско, де холодні вогкі вітри продувають людину наскрізь. Навіть зрадливий Монтерей не сміє сперечатись чи хвалитись постійністю свого клімату, і лише у Сан Дієґо завжди, взимі і вліті, вдень і вночі, людина почуває себе свіжо і дуже добре.

Коли я, перебуваючи у Денвері, Колорадо, довідався з географічного атласу, що у Сан Дієґо буває лише 8-10 цалів опадів річно, у той час коли по інших місцевостях від 40 аж до 70 цалів, а пересічна температура вліті виносить коло 70-80° Фаренгайта, а взимі коло 60-70° і без тяжкої імли зранку, я не міг повірити такому, здавалося б, штучному доборові найсприятливіших кліматичних умов. І лише тут, на місці, переконався, що, дійсно, від березня до січня тут цілком не буває дощів, а від січня до березня зо 3-4 маленьких дощики, та що легенький вітерець „бриз" з Тихого океану, яких 6-8 миль на год., охолоджує повітря вліті. Цілоденна одностайність блакиті неба вдень, а вночі палаючий зорями небозвід, цілком подібні до тих, що їх ми колись бачили на Україні.

Але річ не в кольорах квітів і не в блакиті зоряного неба, бо вся цінність Сан Дієґо полягає у його цілющому, м'якому кліматі, морських купелях та відчутті якогось спеціяльного спокою, які не від сьогодні викликають подив туристів та приваблюють до себе пенсіонерів.

Якось зібралась невеличка група нашої молоді проїхатись по місті, показати все цікаве й гарне своїм ровесникам, що приїхали з батьками до Сан Дієґо в надії поправити своє здоров'я. Це родина Г. Дорошенка. Поїхав і я з ними.

Признаюсь, що не сподівався такого ґрунтовного ознайомлення нашої шкільної молоді з історією відкриття та розвитку свого міста, бо, починаючи від Поінт Лома та кінчаючи останнім експонатом історичного „Серра Музею" у Президіо Парку, по черзі, одне по одному, школярі давали вичерпні пояснення новоприбулим.

Найстарший із присутніх провідників з 500-стопової височини Поінт Лома показав і докладно оповів, як у вересні 1542 року португалець, капітан Джуана Родріґез Кабрілльо, який був на службі еспанської корони і в науково - дослідчих цілях плив з Мехіко на північ східнім берегом Тихого океану, зауважив дуже вигідну затоку, ввійшов до неї і дав їй назву Сан Міґуель, очевидно не передбачаючи великої майбутности нового порту.

1602 року до затоки Сан Міґуель прибув Дон Себастіяно Віскаїно, який протягом десятьох днів поробив необхідні географічні виміри, виправив мапи та перейменував затоку з околицями на Сан Дієґо. Після того аж до року 1769 на тій землі не появилось ані одної білої людини. Минуло аж 227 років до того дня, коли еспанський король Карл III, переглядаючи старі мапи, зауважив незаселений Сан Дієґо і наказав, щоб оо. Францішкани заложили там свою місію і заснували оселю.

Внизу, попід кручами Поінт Лома, як на долоні, лежали перед українськими школярами: Тихий океан, затока з Північним островом та прилеглі околиці.

Черговий провідник продовжував:

На протязі останніх трьох декад Сан Дієґо значно розбудувалося і перетворилося на величезну та могутню морську оперативну базу Америки. Тут знаходиться найбільша морська навчальна станція, куди прибувають рекрути з усіх стейтів Америки. Сан Дієґо має також найбільшу авіяційну базу, чому й дістав назву „Повітряної Столиці Америки". Крім того сконцентровані тут радіостанції, морські електронічні лябораторії, берегові станції.

Величезний морський шпиталь для всього Тихоокеанського побережжя відзначається своєю красою серед зелені Бальбоа Парку. Цей шпиталь має до своєї диспозиції всі наймодерніші винаходи науки. Розкішні палати залиті соняшним світлом. Ґалерії, що оточують будинки на висоті другого поверху сполучають їх між собою у такий спосіб, що немає потреби спускатись по сходах вниз і шукати виходу та входу з будинку до будинку. Між будинками розміщені клюмби повні троянд та інших чудових квітів. Ставки, лавки для відпочинку, бібліотека, читальня, Червоний хрест, кантина. Пересічно сім тисяч пацієнтів знаходиться завжди в лікарні.

Фабрики аеропляпів приваблюють до себе не лише робітників, але й велику кількість туристів.

Економіка Сан Дієґо базується головним чином на фабричній промисловості і становить коло $1\frac{1}{2}$ мільярда долярів річно, а більш як 700 закладів затруднюють приблизно 100.000 осіб, з річним заробітком коло 500 мільйонів долярів.

Військова продукція затруднює коло 30.000 осіб з заробітнею платнею коло 400 мільйонів долярів. Обслуга туристів приносить заробітної платні коло 200 мільйонів долярів: агрикультурна промисловість приносить більш 110 мільйонів долярів. Заробітня платня всіх працюючих цивільних осіб разом з урядом становить більш як $1\frac{1}{2}$ мільярда долярів річно.

* Частина цього репортажу була друкована в нюйоркському „Прометеї".

КОРИСНИЙ ПОЧИН

(З приводу заснування Т-ва Українських Бібліотекарів)

Як повідомлено недавно в пресі, — в липні ц. р. було засноване Товариство Українських Бібліотекарів.

До факту заснування цього Т-ва можна підходити різно і по-різному толкувати сенс і доцільність його існування. З точки погляду українського громадянина небібліотекаря, — якого українські проблеми більше не цікавлять, цей факт (заснування) зовсім нипотрібний, недоцільний, а навіть, мовляв, шкідливий, бо роздрібнює сили, створює неповажні з малим числом членів організації, що й не мають до того ясної цілі.

Подібно може поставитись до цієї проблеми і професійний бібліотекар без громадсько - патріотичного наставлення до українських потреб поза батьківщиною. Такий тип бібліотекаря здвигне плечима, мовляв, пощо нам ще одно товариство, що не має перед собою ніяких перспектив чи поля для діяння. Ми, мовляв, здобули собі нову професію, перекваліфікувались, дістали працю, одержуємо платню, належимо (хоч не всі) до професійного Т-ва АЛА (Америкен Лайбрері Асоцісйшин) і це все. А що ж буде робити і яке матиме значення це маленьке (в порівнянні до АЛА) українське Т-во бібліотекарів.

На перший погляд, не вглядаючи в суть справи глибше і маючи на увазі тільки свій власний приватний інтерес, погляди висловлені вище здадуться сповидно чи не слушними. Але чи тільки для себе і ще для своєї найближчої родини живе людина, а до того ще українська політична людина, „амбасадор України за кордоном"? Чи забули ми вже про причини і цілі нашого „великого ісходу" із рідних земель!

Не будемо тут розводитися над справами, що кожному є і повинні бути аж надто ясними. Хто призабув ці істини і поза власним матеріяльним добробутом нічого вже не хоче бачити — це його власна справа. Та все ж таки треба вірити, що совість навіть і таких людей зазнає інколи певних ваганъ, хвилювань і розбуджень і тоді, бодай на короткий час, вони думають про громадське, про загальне, про те, що зв'язане з існуванням нації. Щоб ці додані, позитивні „люціда інтервалля" поглибити і їх закріпити, треба звернутися до творів великих наших людей, патріотів своїх народів, великих мужів-дороговказів, що своєю творчістю і працею залишили нам ті безцінні вартості - науки, згідно з якими нам варто і треба б поступати. Щоб зміцнити свого духа і віру в перемогу справедливости, треба часто звертатись до творів наших велетнів духа Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, студіювати історію і великі історичні постаті, треба б студіювати великі постаті недавноминулого, що своїми діями наблизили націю до її призначення і цілі, — і сучасного, що продовжують це робити нині.

Історія, ця найкраща „учителька життя", вчить нас, хоч не завжди і не всіх, як поступати народові, його провідній верстві, яких помилок не повторяти та як оминати нових у змаганні за національний ідеал, за державність нації.

Видається нам, що однією із кардинальних наших помилок є притаманний нам солом'яний вогонь у всіх майже наших починах. Ми починаємо часто добре і корисне діло, але дуже скоро його занехуємо. У нас все тимчасове, розчислене на короткий період часу, нам здається, що вже завтра наступлять якісь зміни, і ці зміни обов'язково принесуть нам користі. А тим часом так не стається. Навіть сприятливі обставини у різних переломових подіях не приносять добрих, позитивних, нами бажаних змін. А чому, бо ми не підготовані, бо у нас все доривочне, тимчасове. Ми не вчимося нічого з історії, не вглиблюємося у вчення Шевченка, ми не пробуємо іти за вказівками Івана Франка „лупати спільно і послідовно цю скалу" і не хочемо навіть думати про те, що перемога наступить „по наших аж кістках", коли закінчимо „лупати цю скалу". Ми хочемо перемоги, але вже завтра (психологічно виправдано), очевидно зовсім не підготовані здобути цю перемогу. І так вже проминули і проминають довгі десятиліття.

Маючи на меті сказати дещо про завдання і цілі новозаснованого Товариства, ми зробили маленьку дегресію, визначуючи в цей спосіб певні рами, в які хотіли б його вставити та визначити скромну його роботу в теперішньому і майбутньому, а саме як одну маленьку ланку у тому загальному велетенському суспільно - громадському змагу допомоги краєві на його шляху до визволення.

Усі ми аж надто добре знаємо, як дуже Західній Світ непоінформований про український нарід, його змагання, історію, культуру і т. д., або парафразуючи перше речення, як дуже фальшиво поінформований Захід, зокрема тут в ЗДА про нас, про наші аспірації, про нашу окремішність і т. д. Доказів на це ми не будемо тут наводити. Слідкувати б тільки за щоденною пресою, журналами, за нововидаваними книжками, написаними „знавцями" Сходу Европи. Ми все ще зустрічаємо писання цих „знавців", що Україна в СССР, — це Тексас чи Пенсилвенія в ЗДА.

Слідкувати за цією літературою, призбирувати ці ігнорантські писання і давати відсіч твердженням „знавців" Східньо - европейських проблем і буде між іншим завданням новозаснованого Товариства.

З другого боку призбирувати друкований матеріял в англійській і інших мовах, прихильний нашій справі, правдивих, без лапок, знавців Сходу Европи та протиставити його писанням „знавців" у лапках.

І коли б тільки це одно завдання було послідовно і з успіхом виконуване, — існування Товариства бібліотекарів або „ще одного т-ва" було б повністю виправдане.

Та не тільки це треба б робити. Інформування українського громадянства в українській пресі про чужомовні вартісні публікації, що їх темою є Україніка, з другого року інформування чужої публіки за допомогою періодичної неукраїнськомовної загальної літератури про значні публікації в українській мові.

Займаючи різні пости по бібліотеках — членам Т-ва є легше цю літературу поширювати серед американської публіке, впливаючи і заохочуючи заряд бібліотек купувати таку літературу, що дійсно поважно ставить українікy.

Досліди над історією українського друкованого слова в минулому і слідкування за ним в сучасному є не тільки пожадані, але й конечні. Бібліографія української літератури у всіх її видах, як ретроспективна, такі цьогочасна, — це велика прогалина, яка все ще в нас, за малими вийнятками, майже світить пусткою. Або чи є у нас список української періодичної і неперіодичної преси?

Безумовно багато в цій ділянці зроблено і робиться. Наші наукові установи, як НТШ і УВАН, роблять чи не найбільше в цьому напрямку, але чи це їхнє завдання, чи науковцям не треба б спрямовувати свій час, труд і працю в чисто науково - матеріяльні ділянки, що нам так дуже тепер напотребу. В цю добу великого змагу на полі науки між народами, а особливо між Сходом і Заходом участь нашого наукового світу є необхідна.

А далі, продовжуючи наші дрібніші занедбання чи недотягнення, запримічуємо, що не тільки чужинці, а й самі українці не знають докладно про українських публіцистів, видавців, сучасних письменників, про українські книгарні, про джерела де можна набувати українське друковане слово. Для прикладу наведу, що недавно переглядаючи список усіх книгоспілок на цілому американському терені ми знайшли всього одну українську книгарню (на цілий континент) побіч численних польських, московських, чеських, сербських, словацьких, хорватських і багатьох інших. Українська тільки одна. І де ж американець, бразилієць, аргентинець, канадієць, чи другий має довідатись, де набути українську книжку! Контакт усіх українських видавців на терені Т-ва бібліотекарів дуже пожаданий. Українські письменники, творці слова, науки, думаємо, могли б мати об'єднання бібліотекарів за централльно - інформаційну базу про їхню працю, пляни і задуми, при чому нераз можна б оминути паралельности в праці над тією самою темою, зокрема в ділянці історії.

Якщо Т-во закріпиться організаційно і стане на твердий ґрунт фахової роботи, напевно в найближчому майбутньому виявиться потреба видання професійного квартальника, що буде тим органом, при допомозі якого можна буде сповняти частинно поставлені перед товариством завдання. Не виключене й заснування власного видавництва, як виявиться в майбутньому для цього конечна потреба.

З цих кількох, кинутих тут думок видно, що поле до праці широке, треба тільки волі й охоти колеґ - бібліотекарів. Організаційно ми оформилися. Слово за бібліотекарями вписуватися в члени т-ва, підтримувати його та намагатися словом і ділом сповняти його обов'язки.

Просимо колеґ - бібліотекарів висловлювати своє наставлення до Товариства, висказувати свої думки в пресі та передавати свої суґестії на адресу голови: Степан Воляник, 3928 Брукли Авеню, Клівленд 9, Огайо.

Є. В.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

З життя української громади в Джерзі Сити

В історії організованого життя української спільноти в З'єдинених Державах Америки, його релігійного, культурного й громадсько - політичного розвитку, наше місто, Джерзі Ситі, має свою окрему сторінку. Тут в 1900 р відбулося перше громадське віче української спільноти в ЗДА.

Тут зростала, розгорталася й кріпла наша, тепер могутня, братська організація, Український Народний Союз. Тут розрослася до теперішнього її стану, колись, давно, скромна газета „Свобода", що стала в нинішній час сильною трибуною українського вільного, національного слова й поєднує духово всіх українців не тільки тут, на цій Вільній Землі, але й усіх, що у розсіянні, по всіх країнах вільного світу, а своїм щотижневим англомовним виданням „Юкраініен Вікли" інформує також і не-українців про нас, наш нарід і нашу Батьківщину. Тут — щомісяця з'являється на горизонті юна „Веселка" та веселить очі й душу нашого молодого покоління, виховуючи його на майбутніх, свідомих громадян. Тут — і це особливо важливе — сталися первопочини й закладини нашої єдиної політичної спільнотної репрезентації — Українського Конґресового Комітету Америки.

Але не тільки цими подіями й працею минулого стало відомим і загально поважаним наше місто. Зусиллями нашої свідомої громади пишається в нас Український Народний Дім, що ним гордиться також і ціле місто. Ми готуємось до здвигнення нового Божого Храму, ми збираємось збудувати для нашої дітвори й молоді модерний храм науки, щоби вона навчалася в ньому на славу Богові, в користь цій Країні та для майбутнього Рідного Народу. Жертвенністю наших громадян наше місто стануло на одному з перших місць в табелі платників Національного Датку до Українського Народного Фонду й цим здобуло собі признання нашої Репрезентаційної Централі та подив інших наших громад. Національними імпрезами та співучастю у всіх акціях Українського Конґресового Комітету Америки в користь справи нашого народу, наше місто вписало себе гарними досягненнями в громадській повинності.

Тому то й праця в такій громаді — це не тільки честь, але — й велика відповідальність і поважний обов'язок. Хто брав би на себе цю працю тільки під кутом чести й почести — він не приніс би користи ні громаді, ні справі нашого народу.

А ця справа вимагає праці відданої, праці невпинної, постійної, жертвенної, щирої — не голосної, але тихої. Проводиться ця праця не для славословлення й похтал, не для фотографій і розголосу особи, не для осягнення якоїсь позиції у проводі організацією, товариством, чи установою при майбутніх виборах. Успіх такої праці для користи справи не залежить ні від матькового стану громадянства, ні від його основної, чи загальної освіти, придбаної довгим навчанням, чи припадково, ні від його дійсних, чи фіктивних титулів, придбаних у дорозі до цієї країни — але залежить від уміння людини працювати для громади віддано й щиро. Особисті амбіції — це школа для справи й згодом компромітація.

Тому з особливою оцінкою треба підходити до громадян, що віддають себе громадській праці без будь-яких особистих задумів у свою користь.

Громада бачить таких людей і сама оцінить їх та віддасть їм честь.

Непоодавно наше місто відзначало десятиліття існування й праці Відділу Українського Конґресового Комітету Америки.

Вважаємо, що для закріплення в пам'яті наших громадян свідомости, хто був співучасником у всьому тому, що Відділ наш робив і зробив упродовж цих років для справи, яку підтримувала й підтримує уся наша Громада морально й матеріяльно — треба подати імена тих осіб, що були в ці роки безпосередньо включені в працю Відділу. Подати їхні імена, щоб вони були прикладом, як треба ставитись до громадської праці. Ось вони, ці Громадяни:

П. П. В. Литвинка, проф. П. Савчук, проф. О. Ващук, проф. С. Мухин, інж. Б. Турко, інж. Ю. Харченко, сот. О. Демченко, А. Бук, Я. Гавур, п-ні М. Драган, П. Костів, В. Гіль, Г. Бура, М. Баран, Д. Дидик, М. Дзядів, І. Цьолко, мґр. Д. Притуляк, п-ні Гаврилюк, С. Максим'як, мґр. С. Мартюк, п-на М. Маліновича, Ф. Колодій, проф. В. Стецюк, п-ні О. Назар, п-ні К. Барна, П. Костик, В. Боднар, О. Дянько, К. Піддубчишин.

Хай ці імена увійдуть у хроніку життя нашого міста, в хроніку того, що за десять років свого існування зробив у нашій Громаді для Справи Українського Народу, Відділ Українського Конґресового Комітету Америки в Джерзі Ситі.

Антін Шаран,
кол. голова Відділу УККА

КОРОЛІ НЕПАЛЮ І ЕТІОПІЇ ЇДУТЬ НА З'ЇЗД В БЕОГРАДІ

Аддіс Абеба. — Король Етіопії Гайле Селяссі особисто очолюватиме 13-членну делеґацію, яка поїде на з'їзд лідерів невтральних країн, що почнеться 1 вересня ц. р. в Београді. Також король малої держави в Гімалайських горах Непалю, Магендра, виїде туди на чолі непальської делеґації. Газети пояснюють, що королі й президенти малих чи слабих країн прийшли до переконання, що вони можуть грати більшу ролю в таборі невтральних, аніж у союзі з західніми великодержавами, чи в комуністичному таборі, де рішає воля Кремлю.

БАТЬКИ! Ключем до надійної майбутности дитини є в першу чергу набуття високої і професійної освіти. Забезпечіть її Вашій дитині вже на самих початках її життя, придбавши для неї студійну полісу УНСоюзу!

ЗІ СПОРТУ

ФУТБОЛЬНА ДРУЖИНА ДОРОСТУ УАСТ „ЛЕВИ"

Перший ряд зліва направо, клячать: Олег Ганoвський, Михайло Волчанський, Марко Попович, Антін Яремчоняк, Микола Гуцулюк, Зенон Кіцала, Мирон Дижурко, Зенон Державко. — Другий ряд зліва направо: Омелян Банах, опікун доросту, Евген Маркевич, Остап Кашуба, Андрій Дурбак, Богдан Халуш, Орест Банах, капітан, Степан Дижурко, заступник капітана, Василь Ковальчук, Борис Шлапак, Володимир Дудка, тренер і Осип Чучук, ланковий доросту.

ДОРІСТ УАСТ-ВА „ЛЕВИ" В ШИКАҐО

Шикаґо. — УАСТ-во „Леви" в Шикаґо, Іллиной, це є відоме на американському континенті спортове товариство, засноване в жовтні 1949-го р. Т-во „Леви" займається виключно плеканням фізичної культури та спортом, не лише серед молоді обох полів, але й серед людей середнього та старшого віку.

Під сучасну пору Т-во „Леви" розпоряджає крім інших спортових ланок чотирма футбольними дружинами, а саме першою дружиною та резервою у Вищій Лізі Шикаґо, дружинами юнаків та доросту.

Доріст, або як ми їх називаємо „Левенята" належать до т. зв. Джувеніл Дивіжен оф Нейшенел Соссер Ліґ оф Шикаґо. До цієї Ліґи Доросту належить дев'ять футбольних дружин. Дружини доросту грали весною цього року свої футбольні змагання кожної суботи по полудні в шикаґівських парках.

„Левенята" грали минулої весни такі змагання: 1) В суботу, *15-го квітня в Гумбольдє парку,* „Леви" — Іґлес А 5:0. Ворота стрілили Степан Дижурко 3, Орест Банах 1 і Зенон Кіцала 1.

2) В суботу 22-го квітня в Каліфорнія парку „Леви" — Крила 2:4. Ворота стрілили Зенон Кіцала і Борис Шлапак.

3) В суботу 29-го квітня в Каліфорнія парку „Леви" — Вандерерс 1:2. Ворота стрілив Орест Банах.

4) В суботу 13-го травня у Віннемак парку „Леви — Ганза 14:2. Ворота стрілили Орест Банах 6, Степан Дижурко 4, Марко Попович 2, Зенон Кіцала 1, і Борис Шлапак 1.

5) В суботу, 20-го травня в Каліфорнія парку „Леви" — Ґрін - Вайт 7:1. Ворота стрілили Орест Банах 3, Степан Дижурко2, Зенон Держка 1, і Евген Маркевич 1.

6) В суботу 27-го травня в Каліфорнія парку „Леви" — Іґлес В/13:0. Ворота стрілили Орест Банах 9, Степан Дижурко 2, Зенон Держко 1, і Марко Попович.

7) В суботу 3-го червня у Віннемак парку. „Леви" — Рамс 2:4. Ворота стрілив Степан Дижурко 2.

8) В суботу 10-го червня у Віннемак парку „Леви" — Швабен 9:0. Ворота стрілили Орест Банах 4, Степан Дижурко 3 і Іван Куцан 2.

„Левенята" грали 8 змагань; 5 виграли, а 3 програли. Відношення точок 10:6, а воріт 53:13.

Король стрільців Орест Банах стрілив 24 ворота. Віцекороль стрільців Степан Дижурко стр. 16 воріт. Далі стрілили: Зенон Кіцала 3 вор., Борис Шлапак 3 вор., Марко Попович 3 вор., Іван Куцан 2 *вор., Евген Маркевич 1 вор.,* Зенон Держко 1 вор. — Разом 53 воріт.

Керівником та опікуном дружини доросту Т-ва „Леви" є п. Омелян, Банах, тренером п. Володимир Дудка, а ланковим п. Осип Чучук і їм треба завдячувати певний успіх „Левенят" у футбольних змаганнях.

Капітаном та душею доросту є малий Орест Банах і його заступником Степан Дижурко. У весняному сезоні „Левенята" зайняли четверте місце. У вересні почнеться осінній сезон і тоді „Левенята" візьмуться до роботи, щоб зайняти краще місце у Дивізії Доросту Шикаґівської Національної Футбольної Ліґи.

ВЕСНЯНА ТАБЕЛЯ ДИВІЗІЇ ДОРОСТУ

Дружина	ґір	вигр.	решта	прогр.	Ворота	Точки
Крила	8	7	1	0	58: 6	15: 1
Рамс	8	7	0	1	59: 8	14: 2
Вандерерс	8	6	1	1	28: 6	13: 3
Левенята	8	5	0	3	53:13	10: 6
Іґлес А	8	4	0	4	20:25	8: 8
Ґрін-Вайт	8	2	1	5	11:37	5:11
Швабен	8	1	1	6	7:36	3:13
Ганза	8	0	3	5	4:56	3:13
Іґлес В	8	0	1	7	2:54	1:15

Петро Головатий

Шевченкіяна на Капрі (Італія)

Один із достойних і потрібних засобів відзначити сторіччя Шевченкової смерти є розповсюдження „Кобзаря" по світових національних і публічних бібліотеках. Нікуди правди діти, „українське національне євангеліє" чи в оригіналі, чи в перекладах рідко можна стрінути по більших бібліотеках т. зв. культурного світу.

З цих причин Українська Вільна Академія Наук у Канаді переводить акцію поширення Шевченкового „Кобзаря" й шевченкіяни взагалі по різних бібліотеках вільного світу. Отак переслано „Кобзаря" в різних виданнях і перекладах до Конґресової Бібліотеки в Вашинґтоні, передано в червні ц. р. ювілейне видання „Кобзаря" 1861-1961 бібліотеці Колюмбійського университету й Нюйоркській Публічній Бібліотеці, забезпечено повний комплект „Кобзаря" в Вінніпеґській Публічній Бібліотеці, переслано шевченкіяну УВАН до бібліотек в Франції, західній Німеччині, Швайцарії, Англії, Італії, Швеції та інших країнах Заходу.

Найновіший здобуток для шевченкіяни — Публічна Бібліотека на острові Капрі, в Італії. В часі свого перебування там у квітні ц. р. проф. Яр Рудницький із Вінніпеґу ствердив абсолютний брак україніки в цій бібліотеці. З оглядин її та з розмови з дирекцією виявилося, що це одна з найбільш почитних бібліотек світу тому, що тисячі туристів відвідують цей острів і багато з них заходить до Публічної Бібліотеки за книжками й довідковою літературою. В бібліотеці не було ані одної книжки про Україну чи українську справу, хоч „чужинецький відділ" у ній дуже великий. УВАН у Вінніпеґу переслала свої Шевченківські видання включно з „Кобзарями" до цієї бібліотеки й тим започаткувала україніку в ній. В листі з 27.6 1961 р. директор д-р Люїджі Блазієр склав окрему подяку Управі УВАН у Канаді й запевнив, що книжки переслані до бібліотеки вже є в руках міжнародної публіки, що відвідує Капрі.

ВСЯЧИНА

Зірка Антарес, що знаходиться в констеляції „Скорпіона" і зачисляється до групи зірок першої величини, має такі великі розміри, що її об'єм у 90 мільйонів разів більший, як об'єм нашого сонця.

В Лондоні відкрилася асекураційна аґенція, яка приймає вже асекурацію на евентуальні міжпляметарні подорожі, для виконання яких ведуться приготування.

Серед птахів співають переважно самці, які співом викликують самичок, але є також вимки, як приміром серед канарків, що їх називають „кардиналами", мабуть тому, що вони мають червоні головки, і серед них співають також самички.

Найновіші досліди, переведені вже при помочі апаратів, які кружляють на штучних сателітах, виясюють, що на висоті 16 кілометрів є сильні вітри, які в деяких місцевостях доходять до 500 кілометрів на годину.

Золото на три рази тяжче від заліза і, як найдорожчий метал, відоме людству понад 6 тисяч літ. Плятина, що є дорожча від золота, відома людству 200 років.

Метал, що топиться при найнижчім огрітті, — це цинк, а найбільшого огріття для топлення вимагає плятина.

Моря і океани займають 72 відсотки поверхні земної кулі, яка виносить 510,000,000 квадратових кілометрів, з чого на сушу припадає всього 144,000,000 клм.

Між рослинами так, як між людьми та звірятами, є такі, що не терплять інших. Коли поставити в одну посудину квіти рожі й розети, то обидві вони втратять запах й пов'януть. Рослина „гумея елеґанс" знищить кожну свою сусідку, яку коло неї посадити.

В Бразилії живуть двоє людей, які мають трудноці не тільки тому, що не можуть скоро ходити, а теж тому, що не можуть вживати комунікаційних засобів, бо вони не влазять в потяг, автобус чи автомобіль. Він називається Альваро Данельон і важить 245 кілограмів, а його жінка важить коло 200 клг.

Буенос Айрес, столиця Арґентини, має більше жінок як мужчин, бо на 3,828,000 населення, жінок є 1,969,000, а решта мужчин.

Переведені обчислення виясюють, що на протязі 70-літнього життя людини серце перепомповує 160 мільйонів літрів крови.

В Африці живе плем'я тубильців, які носять назву „матусіс", і вони уважаються найкращими скакунами, бо без великих трудноців можуть підскочити два і пів метра вгору, що уважається світовим „рекордом" в цій ділянці.

В році 1866 місяць лютий не мав квартальної відміни „повні", а зате в січні була вона аж два рази, і в березні два рази. Астрономи стверджують, що такий випадок повториться за мільйони років.

В З. Д. Америки продукується так звані „кишенькові автомобілі", які таких малих розмірів, що важать лише 65 кілог., мають скорість до 140 кілометрів на годину, і їх вживається тільки до автомобільних перегонів, які відбуваються на спортових стадонах, що уважається новим спортом, який захоплює молодь.

Найбільший спортовий „стадіон" буде мати Англія, що вже почала його будову, на підставі проєкту, що його виконав інж. Б. Бравн, і його викінчення передбачується на 1966 рік. Він буде мати накрите приміщення для 100 тисяч глядачів, і кошти його будови виносять понад 5 мільйонів долярів.

В Болівії та Перу росте рослина, що називається „лука раймонді" і цікава вона тим, що на протязі кількадесятьох років росте вона як невеликий тропікальний кущ, після цього періоду, на її верху виростає друга її частина, яка подібна до качана кукурудзи, висота якого доходить до метрів, який видає насіння; після цього рослина всихає.

Нафдова спілка „Стандарт Ойль" оголосила звідомлення, в якому виясює, що її підприємства мали на протязі 1960 р. 688,000,000 долярів чистого зиску, а її нафтові шиби в різних державах мали загально 2,513,000 бочок денної продукції нафтової кипячки.

Загально відомим є, що звук має значно меншу швидкість як світло, і для порівнання устійнено, що коли б на сонці повстав великих розмірів вибух, то його гук дійшов би на землю за яких 12 років.

М. Данилишин

ДЖАНСОН ШУКАЄ ПОРОЗУМІННЯ З КОНҐРЕСОМ

Віце - президент Джансон (зліва) дискутує з провідником демократичної більшости в Сенаті сенатором Майком Менсфілдом в справі урядової програми закордонної допомоги, що її Конґрес намагається зредукувати й обмежити.

У Британській Ґуяні виграли вибори ліві „проґресисти"

Джорджтавн, Британська Ґуяна. — У цій британській колонії ,яка має внедовзі дістати повну державну незалежність, відбулись в перших днях цього тижня вибори до її 35-членного парляменту, в яких рішучу перемогу віднесла ліва Народно - проґресивна партія. Вона здобула 19 мандатів, ото ж розпоряджає безоглядною більшістю в парляменті. Соціялістична партія дістала 9 мандатів, а права партія З'єдинених сил, підтримувана білими мешканцями країни, тільки два мандати, — решта розпорошені. Британський губернатор, сер Ралф Ґрей, покликав до себе лідера переможної комунофільської партії д-ра Чедді Джаґама, щоб доручити йому складення уряду. В Британській Ґуяні всі справи, за вийнятком закордонної політики і війська, належали до компетенції автономного уряду, — внедовзі і ці два ресорти будуть йому передані. Д-р Чедді Джаґан, що має тепер 43 роки, є з професії дентистом і студіював в Нортвестерн - університеті в Шикаґо. Він був вже в 1953 році при владі в Британській Ґуяні, але англійський губернатор арештував був тоді його і його дружину що була амер. комуністкою та гурт найближчих співробітників за намагання ввести в Ґуяні комуністичну систему. Джаґан є буцім-то звеличником Фіделя Кастра і газети заповідають, що його володіння в Ґуяні спричинить новий міжнародний клопіт.

Посмертні згадки

Стела Текля ДИРКАЧ, довголітня членка Відд. 112 УНСоюзу в Клівленді, Огайо, померла, по короткій та тяжкій недузі, в дні 13-го липня 1961 року. Похорон відбувся 17-го липня ц. р., з участю двох священиків із кат. церкви св. ап. Петра і Павла, при участі Родини, Сестрицтва Відд. 112, Краянів, Знайомих та Сусідів і дальшої родини. Покійна походила в Ляшок Мурованих, пов. Старий Самбір. Полишила у великому смутку доньку Марію, сина Василя, невістку, зятя та 6 внуків. Покійну поховано на кат. цвинтарі св. ап. Петра і Павла в Парма, Огайо. — Вічна Їй Пам'ять!

Управа Відділу

Анна КЛИМЧУК, членка 478 Відд. УНСоюзу в Торонті, Канада, упокоїлася в Бозі в дні 27-го липня 1961 р., по тяжкій недузі. Покійна народилася 1912 р., в селі Оборотів, пов. Радехів, Зах. Україна. До Канади прибула в 1930 р., а до УНСоюзу вступила 1949 р. Осиротила чоловіка Володимира і доньку Гелену. Покійну поховано на Holy Cross Cemetery в Торонті. — Вічна Їй Пам'ять!

В. Остапяк, секр.

Микола ЦЕПУХ, — член Т-ва „Самопоміч", Відд. 437 УНСоюзу в Рочестері, Н. Й., був. гімназійний учитель на Рідних Землях і в Баварії — Німеччина, помер в шпиталі внаслідок недуги серця, в дні 28-го липня 1961 р., на 56-му році життя. Покійного поховано в дні 1-го серпня ц. р. на цвинтарі в Монтреалі, Канада, при могилі бл. п. Його дружини, яка згинула в автовій катастрофі минулого року. Покійний народився 1905 р. в селі Кудрявці, пов. Камінка Струмілова, Україна. До Америки прибув 1949 р. До УНСоюзу вступив 1951 р. Осиротив одинокого сина Лева, старшину-летуна, який живе у Манітобі, Канада. — Вічна Йому Пам'ять!

М. Малиновський, секр.

ТАРЗАН, ч. 4,702. До найвищого жерця!

— Щ-що я маю зробити, щоб вдоволити „великого-одного"? — сказав Котен зі страхом.

— Ви несправедливо ув'язнили Фону, королеву зоманґані, — самовпевнено відповів мавполюд. — Звільніть її…

— Зачекайте, — перервав голос післанця. — Людон, найвищий жрець, хоче вшанувати нашого божка!